

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-09-29

Diarienummer

3.1-2025-046

Klagande

Linköpings universitet

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 14 augusti, dnr 2025-04595-01, se Bilaga

Projekttitel

Att försvara mobbade kamrater på olika sätt: En longitudinell studie om elevers försvararbeteenden som ett flerdimensionellt fenomen

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden undanröjer det överklagade beslutet och avvisar ansökan.

Bakgrund

Detta projekt handlar om elevers benägenhet att försvara kamrater som utsatts för mobbning eller andra kränkande beteenden. Bakgrunden till projektet är att denna benägenhet prediceras av en rad kognitiva, emotionella och kontextuella faktorer på både individ- och gruppnivå. Exempel på individfaktorer anges vara försvarssjälvförtroende, kognitiv och affektiv empati och kvaliteten i elev-lärorelationer. Exempel på grupp faktorer anges vara auktoritativt lärarskap, klassrumsklimat, kollektiv förmåga att stoppa kränkningar och antimobbingsnormer i klassrummet.

Projektet innefattar inga interventioner utan avser att studera fenomenet ifråga longitudinellt från åk 4 till och med åk 8. Eleverna tillfrågas om att delta i en webenkät som distribueras vid sex tillfällen under tre år. Intresset från forskarna ligger i att studera eventuella förändringar över tid.

I projektet kommer ca 10-17 skolor att ingå med sammanlagt ca 1 000 - 1 500 elever. Eftersom barnen är under 15 år kommer aktivt samtycke att inhämtas både från barnen och deras vårdnadshavare.

Etikprövningsmyndigheten bedömde i sitt beslut att projektet är forskning samt att det innefattar insamling av känsliga personuppgifter genom att enkäterna innehåller frågor om "brottsligt beteende". Myndigheten menade därför att det behövs ett "rejält omtag" kring riskanalys och riskhantering. Detta ansågs särskilt viktigt då det gäller deltagande av minderåriga barn. Vidare ansåg myndigheten att enkäten innehåller alltför många frågor samt att vissa frågor skulle kunna skapa oro och nedstämdhet. Myndigheten undrade också hur man avser att hantera barn som exkluderas i studien. Slutligen ansåg myndigheten att projektet inte tillräckligt tydligt utgått från Barnkonventionen samt att det saknas en tydlig riskbeskrivning och plan för riskhantering.

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Hantverkargatan 11 B

Telefon

08-546 44 000 vxl

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-09-29

Diarienummer

3.1-2025-046

Klaganden invänder mot myndighetens bedömning om att projektet innefattar känsliga personuppgifter i etikprövningslagens mening. Man anser också att begreppet "brottsligt beteende" inte är hämtat från aktuell lagstiftning utan att det som ska prövas är om man i projektet kommer att behandla uppgifter om lagöverträdelser. Med hänvisning till uttalanden från Integrationsskyddsmyndigheten (IMY) och vägledning från Etikprövningsmyndigheten menar klaganden att lagöverträdelser i detta sammanhang ska begränsas till uppgifter om brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Enligt klaganden har myndigheten inte angett något specifikt brott eller brottskategori som de aktuella uppgifterna skulle kunna hänföras till.

Skäl för beslutet

Överklagandenämnden bedömer att de uppgifter som kommer att insamlas i ifrågavarande projekt inte rör personuppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Projektet omfattas därför inte av 3 § 2 etikprövningslagen. Det överklagade beslutet ska därför undanröjas och ansökan avvisas.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Anita Linder, Agneta Nordenskjöld, Greger Lindberg, Ingemar Engström (föredragande), Sten-Åke Stenberg, Johan Norell Bergendahl och Elisabeth Wärnberg Gerdin. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Erik Brattgård, Gert Helgesson, Malin Celander och Maria Eriksson Baaz samt kanslichefen Jörgen Svidén och administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren närvarat.

På Överklagandenämndens vägnar

Anita Linder
Ordförande